

Barnehagenes oppfølging av barna og familiene hjemme når barnehagen er koronastengt

Notat fra undersøkelse i Bydel Søndre Nordstrand gjennomført i april 2020

Forfatter: Trine Myrvold

REACH-notat 3/2020

Barnehagenes oppfølging av barn og familier hjemme når barnehagen er koronastengt

Undersøkelsen og datamaterialet

Notatet er basert på en nettbasert spørreundersøkelse gjennomført av REACH - forskningsmiljø for tverrfaglig forskning på barnehager og barndom i storbyen ved OsloMet i perioden 3. til 16. april 2020 til alle ansatte (unntatt styrere) i kommunale og private barnehager i Bydel Søndre Nordstrand i Oslo. Bydelen deltar i REACH-samarbeidet, og har bidratt i utforming av spørreskjemaet og i utsendelsen av undersøkelsen. Undersøkelsen var anonym, dataene eies av OsloMet og analysene er gjennomført av forskere ved OsloMet.

Svarprosent

Spørreundersøkelsen ble sendt til ca. 500 barnehageansatte. Ved fristens utløp 16. april, hadde 249 ansatte deltatt i undersøkelsen, dvs. en svarprosent på 50. Alle deltakere har vært sikret full anonymitet i gjennomføringen av undersøkelsen, noe som innebærer at purring bare har vært mulig som en påminnelse til alle mottakere av henvendelsen om deltakelse.

78 prosent av deltakerne i undersøkelsen jobber i kommunale barnehager, mens 22 prosent jobber i private. Omtrent 60 prosent av alle ansatte i barnehager i bydelen arbeider i kommunale barnehager. Dette betyr at svarprosenten for ansatte i kommunale barnehager er ca. 65, mens svarprosenten for private barnehager er på ca. 28. En såpass lav responsrate innebærer at vi må tolke resultatene for ansatte i private barnehager med stor forsiktighet.

Hvilke ansatte har svart?

Respondentene i undersøkelsen fordeler seg slik på ulike kategorier ansatte:

Kategori	Antall	Prosent
Pedagogisk leder/barnehagelærer	103	41
Barne- og ungdomsarbeider/fagarbeider	46	19
Assistent	84	34
Annet	16	6
Totalt	249	100

41 prosent av respondentene har oppgitt at de har et annet morsmål enn norsk.

Problemstillinger som drøftes i notatet

Selv om barnehagene var stengt i perioden fra 13. mars til 20. april, hadde de fortsatt et ansvar for visse grupper barn. Det ble også i forventet at de i noen grad fulgte opp barna som var hjemme. Mens skolene fortsatt skulle gi et undervisningstilbud til alle elever som var hjemme, var forventningene til barnehagene ikke like klart formulert. Barn er ikke pålagt å gå i barnehage, og foreldrene ble fritatt for betaling så lenge barnehagen var koronastengt.

Barnehagene fikk ingen retningslinjer for hva de skulle tilby barn som var hjemme, verken til å begynne med eller i fortsettelsen. Det ble derfor i stor grad opp til den enkelte barnehage å utforme et tilbud. I et informasjonsbrev til bydeler og barnehager fra Byrådsavdeling for oppvekst og kunnskap i Oslo kommune, heter det:

Her må den enkelte barnehage se hva man har kapasitet til, men det er viktig at man får til å opprettholde en kontakt med familiene og barna i denne perioden, f. eks ved å ta en telefon innimellom, sende en e-post e.l. Det er også fint om barnehagen tenker igjennom om det er noe de kan gjøre for barna og familiene som er hjemme. Kanskje dere kan gi tips om aktiviteter, nettressurser etc (Oslo kommune, Informasjonsbrev nr. 2 18.03.2020).

Bortsett fra de ansatte i barnehagene som hadde planlagt ferie, eller som hadde omsorgsansvar for egne barn uten tilbud, var de ansatte formelt sett på jobb i denne perioden.

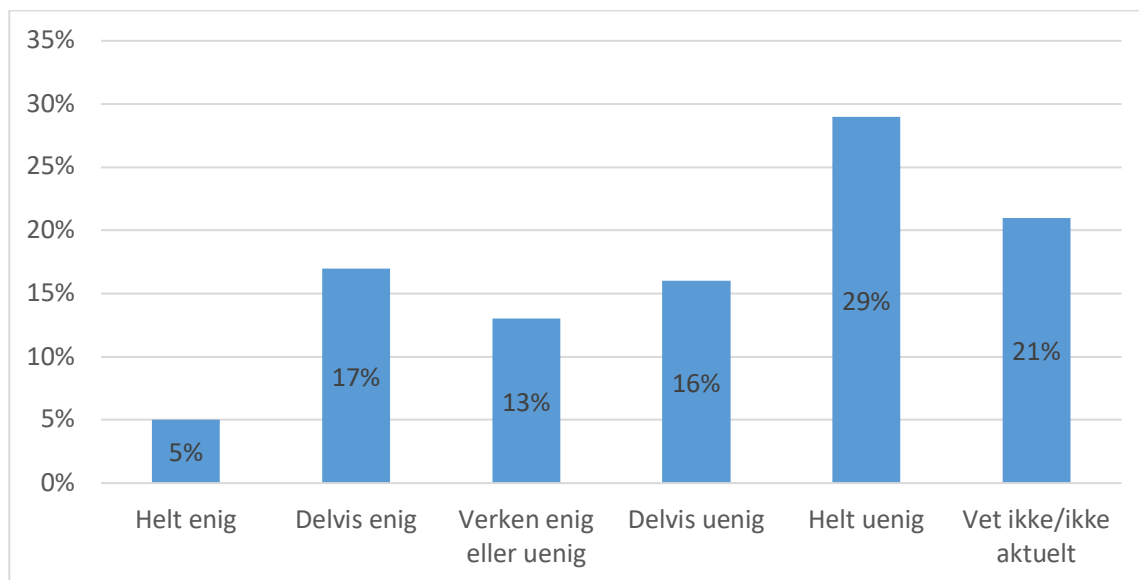
I dette notatet ser vi nærmere på i hvilken grad, og hvordan, barnehageansatte hadde kontakt med barna og familiene i koronaperioden. Ble det utarbeidet opplegg for å hjelpe barn og foreldre som var hjemme? Hvilke roller hadde pedagogiske ledere/ barnehagelærere og assistenter / faglærte i oppfølgingen? Til slutt i notatet ser vi på bruk av digitale verktøy i kontakt med barn og familier i denne perioden.

Oppfølging av barna som var hjemme da barnehagen var koronastengt

Generell oppfølging

Vi ba deltakerne i undersøkelsen ta stilling til en rekke påstander om kontakt med barna og familiene gjennom koronaperioden. Undersøkelsen inneholdt ingen spørsmål om kontakthypighet generelt, da det er sannsynlig at barnehagene følger opp barn og familier etter behov. Figur 1 viser svarfordelingen på spørsmålet om de ansatte følger opp enkelte nesten daglig.

Figur 1. Jeg følger opp enkelte familier så å si daglig. N=249

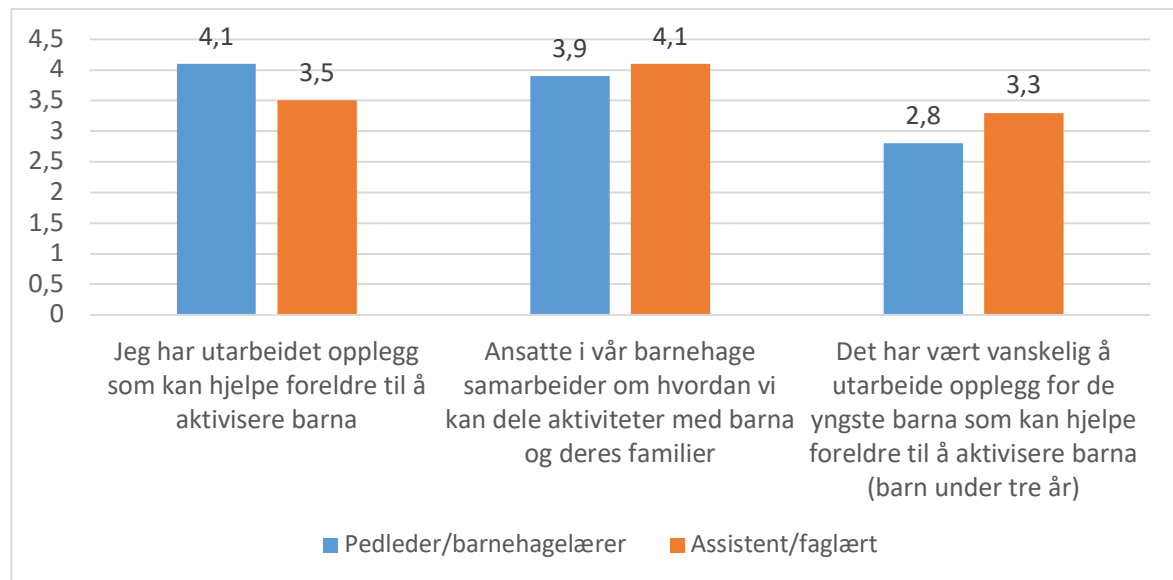

Det er få ansatte som svarer at de følger opp familiene så tett som daglig. Nesten halvparten er helt eller delvis uenige i en slik påstand, og ytterligere én av fem svarer at de ikke vet eller at dette ikke er aktuelt for dem. Nærmere analyser viser en svak tendens til at noen pedagogiske ledere/ barnehagelærere, sammenliknet med assistenter/faglærte, følger opp enkelte familier tettere.

Ble det laget opplegg for barna som var hjemme?

Vi spurte også de ansatte om de laget et opplegg for barn som er hjemme, først og fremst som en hjelp til familiene for å aktivisere barna på en positiv måte (Figur 2).

Figur 2. Har barnehageansatte utarbeidet opplegg for å hjelpe familiene til å aktivisere barna?
Gjennomsnitt 1=Helt uenig, 5=Helt enig. N=249

I snitt er det mange som svarer positivt på at de har laget et opplegg for å aktivisere barna mens de er hjemme. Her kan tallene tyde på at det særlig er mange pedagogiske ledere/barnehagelærere som har gjort dette. Omtrent tre av fire i denne gruppen ansatte er helt eller delvis enige at de har utarbeidet slike opplegg, mens i underkant av halvparten av assistentene/fagarbeiderne svarer det samme. Figur 2 viser at assistentene og fagarbeiderne i noe større grad synes at det har vært vanskelig å lage opplegg for barn som er hjemme, særlig for de minste barna. Det ser ut til å være et omfattende samarbeid mellom ansatte om å følge opp barna og familiene med tips om aktiviteter.

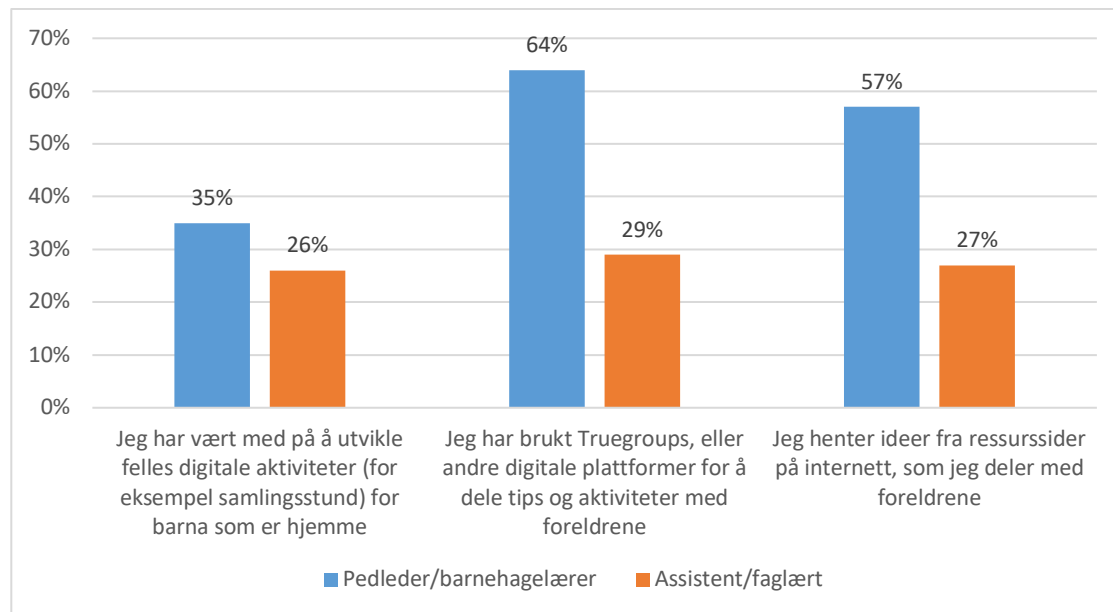
Bruk av digitale verktøy for oppfølging

Koronasituasjonen har på mange måter representert et gjennombrudd for bruk av digitale verktøy i kontakt og undervisning, både i skolesammenheng og delvis også i barnehagesammenheng. Når store deler av befolkningen må holde seg hjemme og ikke kan møtes fysisk, blir digitale plattformer helt sentralt. De barnehageansatte som har deltatt i vår undersøkelse svarer at de har høy kompetanse på bruk av slike verktøy (dette er det skrevet mer om i REACH-notat 1/2020). Det er derfor interessant å se hvorvidt og hvordan de har tatt i bruk digitale løsninger i perioden da barnehagene var stengt.

Digitale verktøy og aktiviteter

Vi spurte de ansatte om de har brukt digitale plattformer og utviklet digitale aktiviteter for å ivareta oppfølging av barna i perioden da barnehagen var stengt (Figur 3).

Figur 3. *Bruk av ulike typer digitale plattformer for kontakt mellom barnehagen og familiene. Andel som svarer 'Helt enig' eller 'Delvis enig'. N=249*

Det er relativt få ansatte som svarer at de har deltatt i utviklingen av felles digitale aktiviteter (for eksempel samlingsstund) for barna som er hjemme. Omtrent én av tre pedagogiske ledere/ barnehagelærere og én av fire assistenter/faglærte sier at de har vært med på dette.

Forskjellen mellom ulike grupper av ansatte er særlig stor for bruk av Truegroups eller andre digitale plattformer for å dele tips og aktiviteter med foreldrene. Mens nesten to av tre pedagogiske ledere/ barnehagelærere er helt/delvis enig i en påstand om dette, er andelen betydelig lavere for assistenter/ faglærte. Det samme bildet ser vi for påstanden 'Jeg henter ideer fra ressursider på internett, som jeg deler med foreldrene'.

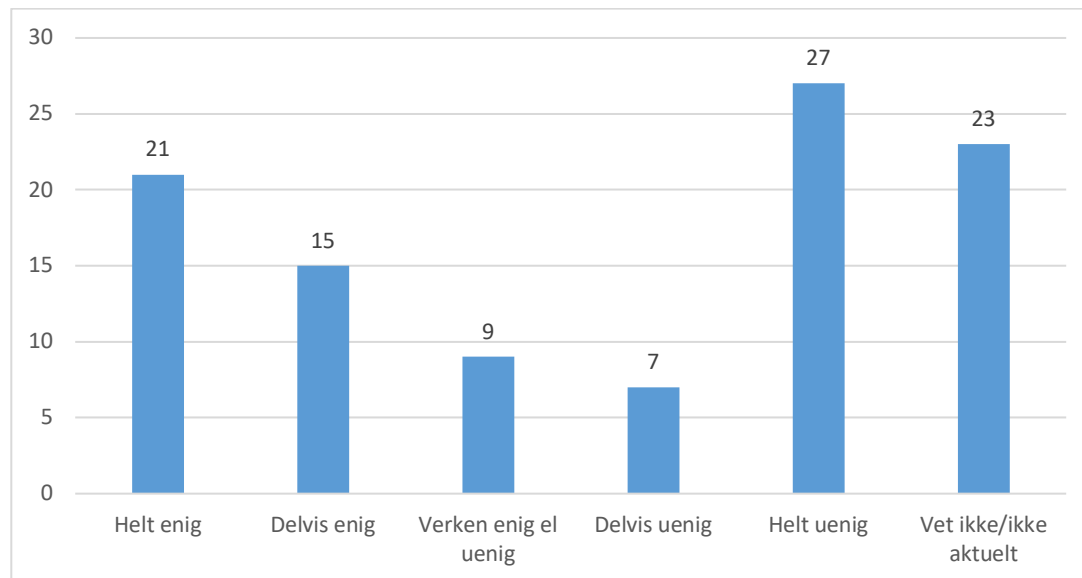
Vi har også spurt de ansatte om de synes det har vært vanskelig å finne aktiviteter som egner seg til å deles digitalt. Omtrent én av fire ansatte svarer bekreftende på dette.

Når det gjelder disse digitale aktivitetene, tyder våre data på at pedagogiske ledere/barnehagelærere har hatt en mer aktiv rolle enn assistenter/faglærte. Dette kan være et resultat av at ulike ansattgrupper er tildelt ulike roller i denne situasjonen, eller det kan skyldes forskjeller i tilgang på PC/nettbrett. Som vist i REACH-notat nr. 1 2020, er det betydelig flere pedagogiske ledere/barnehagelærere som har denne type verktøy gjennom jobben, sammenliknet med assistenter/faglærte.

Kontakt gjennom videosamtaler

Vi spurte de ansatte i barnehagene i Bydel Søndre Nordstrand om de opprettholdt kontakten med barna gjennom videosamtaler i perioden barnehagen var stengt (Figur 4).

Figur 4. *Ansatte i barnehagen har opprettholdt kontakten med barna gjennom videosamtaler.* N=249

Omtrent en tredel av de ansatte svarer at de opprettholdt kontakten med barna gjennom videosamtaler, mens nesten like mange er uenig i dette. Nesten en av fire er usikre eller mener spørsmålet ikke er aktuelt for dem.

Gjennom analysene har vi også undersøkt om det er forskjeller mellom ulike grupper av ansatte i bruk av videosamtaler for kontakt med barna? Er det f.eks. slik at det særlig er de pedagogiske lederne/ barnehagelærerne som hadde slik kontakt, eller hadde alle det?

Tabell 1. *Ansatte i barnehagen har opprettholdt kontakten med barna gjennom videosamtaler*

	Pedleder/barnehagelærer	Assistent/faglært	Totalt
Helt enig	18 %	23 %	21 %
Delvis enig	10 %	19 %	15 %
Verken enig eller uenig	9 %	10 %	9 %
Delvis uenig	12 %	3 %	6 %
Helt uenig	41 %	16 %	27 %
Vet ikke/ ikke aktuelt	12 %	30 %	23 %
Totalt	102 %	101 %	101 %
(N=)	(103)	(146)	(249)

Som tabell 1 viser, er 42 prosent av assistentene og de faglærte helt eller delvis enig i at barnehagen har brukt videosamtaler til å holde kontakt med barna i perioden med koronastengte barnehager, mens tilsvarende for de pedagogiske lederne/barnehagelærerne er 28 prosent. Over halvparten av de pedagogiske lederne/barnehagelærerne er uenig i at kontakt ble opprettholdt på denne måten, mot under 20 prosent av assistentene/de faglærte. Dette er betydelige forskjeller mellom

ansattgruppene, og tendensen går i motsatt retning av hva vi ser for andre digitale verktøy. Dette er et funn som krever videre analyse.

Hva betyr kompetanse for bruk av digitale verktøy?

Vi har sett på om bruk av digitale verktøy henger sammen med ansattes kompetanse på å bruke slike kommunikasjonsplattformer. Vi kan se at det er en viss tendens til at høy kompetanse går sammen med en noe høyere tendens til å bruke ulike verktøy, men sammenhengen er ikke sterk. Det er kun på ett område vi kan observere en signifikant sammenheng: ansatte som mener at de i stor grad mestrer digitale kommunikasjonsplattformer, svarer at de har hatt mindre vansker med å finne aktiviteter som kan deles digitalt.

Avslutning: Varierende bruk av digitale plattformer til oppfølging av barna hjemme

Notatet viser noen enkle analyser av opplysninger om ansattes kontakt med barna som var hjemme da barnehagen var stengt. Stengingen av barnehagene kom brått, og situasjonen var helt ny både for ansatte og ledelse i barnehagene. Det var ingen klare forventninger til barnehagene om oppfølging av barna i denne perioden.

Opplysningene fra spørreundersøkelsen tyder på at mange ansatte har vært engasjert i å lage tilbud som foreldrene kan bruke i aktivisering av barna, men at det har vært mindre direkte oppfølging av barn fra barnehagen via videosamtaler o.l. Det er viktig å merke seg at styrer i barnehagene ikke har deltatt i undersøkelsen. Vi får derfor ikke fanget opp oppfølging av barn og familier som har skjedd fra styrerens side.

Vi har observert forskjeller mellom ulike ansattgrupper i oppfølging av barna i denne perioden. Det er verdt å merke seg at mange ansatte, særlig blant assistenter/ faglærte, ser ut til å være usikre på sin rolle i dette arbeidet. Dette vil være interessant å se nærmere på i senere analyser.